Rekenkamer Heusden

Aan
de gemeenteraad van Heusden
i.a.a. college van B&W en gemeentesecretaris

Heusden, 3 juni 2025
Betreft: **Rekenkamerbrief monitor sociaal domein**

Geachte raadsleden en fractievolgers,

In de informatievergadering bestuur van 10 juni a.s. bespreekt u onder het agendapunt "Eerste bestuursrapportage 2025" de monitor sociaal domein alsmede een oplegnotitie van de klankbordgroep Sociaal Domein.

Zoals ook in de oplegnotitie is beschreven is de rekenkamer vanaf 2020 betrokken geweest bij de totstandkoming van de monitor Sociaal Domein.[1] Op verschillende momenten hebben wij gevraagd en ongevraagd advies uitgebracht aan de klankbordgroep en de organisatie die in gezamenlijk overleg hebben gewerkt aan de totstandkoming van de versie van de monitor die vandaag aan u wordt gepresenteerd.

Gezien onze, soms intensieve, betrokkenheid tot nu toe hebben wij behoefte aan een korte inhoudelijke reactie op het nu voorliggende resultaat.
Met instemming constateert de rekenkamer dat in de monitor een verbinding wordt gelegd tussen de kale cijfers en duiding daarvan. Dat is een duidelijke verbetering vergeleken met de voorlaatste versie ervan.
Meten is weten; maar echte kennis ontstaat pas door de analyse van de betekenis van die cijfers. Dat zoveel mogelijk aansluiting wordt gezocht bij bestaande data op regionaal en landelijk niveau is ook verstandig; het maakt een efficiënte werkwijze mogelijk en biedt de mogelijkheid tot benchmarking.

Bij alle waardering willen we ook een kritische kanttekening plaatsen. Veel van de gepresenteerde cijfers/tabellen hebben louter betrekking op instroom, uitstroom en doorstroom van aantallen cliënten i.c. individuele mensen en op ingekochte zorgdiensten. Dus heel operationeel gericht. Vanuit het oogpunt van een doelmatige besteding van (beperkte) financiële middelen is dat nuttig materiaal.
Maar de cijfers zeggen weinig over de effectiviteit van ingezette instrumenten en interventies. Over de doelmatigheid, zeggen ze ook maar in beperkte mate iets.
We missen vooral cijfers en duiding op strategisch niveau (de relatie met de gemeentelijke doelen). Lukt het bijvoorbeeld om de omslag van zware naar lichte zorg te bewerkstellingen, of andere elementen van de gewenste transformatie?

[1] Startend met de Rapportage van de rekenkamer *"Meer grip op het sociale domein"* (april 2020)

In de loop van het traject om te komen tot deze monitor heeft de rekenkamer steeds gewezen op het belang van het opnemen van indicatoren die meer zeggen over die doeltreffendheid. Als voorbeeld: In het hoofdstuk over participatie wordt in figuur 3.1 het verloop van de aantallen mensen in de Algemene Bijstand aangegeven, evenals de in- en uitstroomcijfers. Vooral bij die laatste cijfers zou het, uit het oogpunt van doelmatigheid, interessant zijn te weten hoe duurzaam de uitstroom eigenlijk is of anders gesteld is er ook sprake van (noemenswaardige) terugval (recidive)? En hoe denken gebruikers eigenlijk over de kwaliteit van de diensten die aan hen worden geboden? Wordt die als zinvol ervaren? Dergelijke cijfers kan men halen uit de cliëntervaringonderzoeken (CEO's), zoals die er zijn voor de jeugdhulp en de WMO.[2]

Samenvattend constateert de rekenkamer dat college, raad en ambtenarij op de goede weg zijn met de nu gepresenteerde monitor, maar dat naar de toekomst toe de inhoudelijke vulling daarvan een aandachtspunt blijft; steeds met als referentiepunt de *effectiviteit* van het gemeentelijke beleid in het sociale domein en daaruit resulterende inspanningen in de praktijk. En met meer inzicht in de vergelijking met andere gemeenten (die zijn er op Hart van Brabant-niveau, maar ook te vinden in de benchmark Waarstaatjegemeente; cijfers die gerelateerd zijn aan de omvang van de groep).

Cijfers zeggen niet alles en zijn soms niet gemakkelijk te genereren; de contacten met 'het veld' en de toelichtingen door de verantwoordelijke wethouder en ambtenaren in bijpraatsessies zijn ook daarom van grote waarde. Dat neemt niet weg dat de rekenkamer de raad en het college aanbeveelt te blijven streven naar een verrijking van de monitor sociaal domein in de zin zoals hiervoor geschetst.

De Rekenkamer Heusden,

Frits van Vugt
Kees Nauta
Frank Bongers
Vince Janssen (secretaris)

[2] In ons onderzoek over het armoedebeleid en schuldhulpverlening hebben wij ervoor gepleit om voortaan effectindicatoren te hanteren, en om de tevredenheid met de dienstverlening systematisch te verzamelen bij de uitvoerende partners. Zie: *Rekenkameronderzoek armoedebeleid en schuldhulpverlening Heusden*; april 2023 (p. 7).